

Oplevelser i Faaborg området

”Det sydfyenske ø-hav”

<http://sydforfyn.dk/>

Lyø

I ø-havet syd for Faaborg finder du Lyø. En lille ø med en storslået natur. Her er bakker og dale, mose, strandeng og levende hegn, og småveje med stynede popler.

Midt på øen ligger Lyø By med gamle bindingsværkshuse og gadekær. Her bor de fleste af øens ca. 150 beboere.

Lyø er på ca 1100 tdr. land. Agerjorden er at regne for særdeles god. Selv i ørre somre går det godt.

Lyø By

Midt på øen ligger den meget store landsby. Den er bemærkelsesværdig med sine stengærder og gårde. Byen har naturligvis ændret sig meget gennem årene, men der er tradition for at bevare det gamle. Byen er karakteristisk med store træer, 5 gadekær (oprindeligt 12) og en tæt bebyggelse.

Gårdene

Ved udskiftningen blev gårdene alle liggende i byen. Først senere er der sket en opdeling af jorden, så der ude på øen er skudt mindre ejendomme op. Enkelte af disse har, ved forpagtning af arealer, siden udviklet sig, så de er ret store. Jorden ejes af Lyboer, der har haft gårdene i mange generationer. Kun en enkelt gård har været handlet af folk udefra. (Han har så giftet sig med naboens datter- så er det på plads).

Byen er blevet pålagt en bevarende lokalplan, der sætter grænser med hensyn til valg af vinduer og tagbeklædning, opsætning af parabolantennor og andet, der kan være skæmmende.

En af de gamle lyøgårde: DAMGAARDEN er i dag en selvejende institution med fælles lokaler, arkiv samt sundhedsklinik.

Andet

Øen har et rigt dyreliv og en aktiv jagtforening, der værner om dyrene.

Lyø har kirke og egen præst, der har bistandsforpligtelse i Faaborg.

Skolen har børn fra såvel Lyø som naboøen Avernakø. I 2006 er der ca. 14 børn i skolen.

Pasningsordningen er desværre blevet nedlagt pga. for få børn.

Kroen driver en købmandsforretning. Der er yderligere en selvstændig købmandsforretning ud over den på kroen.

Øen har egen lystbådehavn (ca. 50 pladser) med et meget stort besøgstal. Endvidere bringer færgen i sommertiden mange endagsturister til øen. Det gavner købmændene.

Der er ikke bygget sommerhuse, men en del huse bruges som sommerhuse, fortrinsvis af familiemedlemmer til øboerne.

Ø-Færgen

Den lille færge mellem Faaborg, Lyø og Avernakø sejler ca. 6-7 gange hver dag hele året. Hver morgen lægger den til med mælkebil og skolebørn, og tager de øboere med, der arbejder i Faaborg.

Solbjerggaard – 8619 0767

1 21-06-2007

Oplevelser i Faaborg området

”Det sydfyenske ø-hav”

Om sommeren er der masser af liv og turister på soldækket - om vinteren kan man varme sig i salonen med en kop kaffe eller cacao fra automaten.

På ca. halvdelen af afgangene sejler færgen først til Lyø. Det tager ca. 40 minutter - Hvis det er "den lange" tur, hvor man først skal omkring Avernakø, tager det ca. 1 time.

Oplevelser i Faaborg området

”Det sydfyenske ø-hav”

Avernakø

Prisen for at besøge begge øer er den samme, 90.00 kr. da man rejser gratis mellem de to øer. Det anbefales at tage cykler med eller lave en forhåndsftale om leje af cykel hos købmanden på henholdsvis Lyø og Avernakø. Selvom det er små øer, kan det være svært at nå at se det man vil, spadserende, og i bil kan man hverken høre eller dufte det helt specielle ved at være på en ø. Juni er den tid, hvor syrenen blomstrer og klokkefrøen fylder luften med sin specielle sang. Klokkefrøerne er totalt fredet og der er etableret og reetableret mange vandhuller for at sikre bestanden, idet de kun findes få steder i Danmark.

Jeg foreslår at turen starter på Faaborg havn, hvorfra færgen sejler kl. 10.00. Første stop er Lyø med en idyllerisk tur fra havnen til Lyø by, med alle de hyggelige gamle huse. Atmosfæren i byen er værd at indsnuse og der er flere muligheder for at gøre holdt og endda købe en forfriskning. Ved en cykeltur ud af byen, kan man opleve Lyøs berømte klokkesten med de mange toner, som man selv frembringer ved at banke med sten de helt specielle steder.

Torsdag og lørdag er der mulighed for at komme videre til Avernakø kl 13.40.

På Avernakø er der mulighed for at indtage frokost i Havnecafeen, få skridt fra færgen. Avernakø er to øer forbundet med en dæmning, derfor er der brug for cykler for at nå ud og opleve Korshavn med den lille romantiske havn. Vejen til Korshavn foreslår jeg ad Skallevejen (starter ved Majtræet). Skallevejen er en fredet grusvej, hvor klokkefrøerne er talrige i vandhullerne langs vejen. Tilbage fra Korshavn følger man Hovedvejen og kommer på den måde forbi kirken og har mulighed for at kigge indenfor i Gårdbutikken - Avernakø Geder. Her kan købes alt indenfor gedeproduktion samt lam og kanin opdrættet på øen. Picnickurve kan forudbestilles i gårdbutikken mindst 2 dage før ankomst.

Færgen sejler til Faaborg igen kl. 16.30

Oplevelser i Faaborg området

”Det sydfyenske ø-hav”

Bjørnø

Færge: Lillebjørn

Bjørnø er en af de mindste øer i det sydfyenske øhav. Man kan spadsere rundt langs kysten på et par timer. Turen byder på flade strandenge med fugleliv og høje klinter, og smukke udsigter mod fastlandet. Der er levende hegn, stendiger og i den lille landsby -smukke gamle bindingsværksgårde. En lang række ande- og vadefugle yngler på strandengene og i mosen midt på øen.

Det tager en lille halv time med færgen, der ikke medtager biler. Man sejler fra Faaborg.

Bjørnø er blot 150 ha stor, så man kan spadsere øen rundt langs kysten på et par timer. Turen byder på flade strandenge med et rigt fugleliv og høje klinter med den smukkeste udsigt til Fyn og naboerne i det sydfyenske øhav. Der er levende hegn, stendiger og - i den lille landsby - smukke, gamle bindingsværksgårde. Vandet omkring Bjørnø tiltrækker både lystfiskere og badegæster. Der er ingen egentlig havn på Bjørnø, men en anløbsbro med 10 pladser. Her mødes man om aftenen til ”molekaffe”, mens man nyder solnedgangen, ser lysene tændes i Faaborg og sludrer om dagens tildragelser. Hvis man har medbragt et telt, kan man slå sig ned på teltpladsen, der ligger 50 meter fra stranden. Men der er også mulighed for at leje værelser eller en ferielejlighed hos Bjørnø Bed & Breakfast.

Paradis for tudser

Bjørnø er meget kuperet med et højeste punkt på 24 meter over havoverfladen. En lang række ande- og vadefugle yngler på strandengene og i mosen midt på øen. Og på Bjørnø kan man også møde de sjældne og fredede grønbrogede tudser, strandtudser og skrubbtudser.

Krudt og kugler

I midten af 1700-tallet var Bjørnøboerne i tide og utide på kant med myndighederne, som - formodentlig med rette - mistænkte øboerne for smugleri. Men da tolderne forsøgte at gå i land på øen for at få syn for sagen, blev de så kraftigt chikaneret, at de måtte opgive deres forehavende. Men de snu toldere vendte tilbage en dag, hvor de vidste, at alle mand var af øen. De havde ikke glemt den ublide behandling, de fik ved deres første besøg, og som hævn var de ualmindelig grove overfor de kvinder og børn, der var på øen. Bjørnøboerne blev så arge, at de anmeldte sagen, og så måtte tolderne betale en bod på 50 rigsdaler til øboerne og 5 rigsdaler til staten. Siden har myndighederne behandlet Bjørnøboerne med respekt.

Under Englandskrigene i begyndelsen af 1800-tallet var Bjørnøboerne vidne til et mindre søslag. To engelske brigger var grundstødte, og den lille kanonbåd fra Faaborg gik straks til angreb. Den løb dog hurtigt tør for krudt og kugler og måtte forlade kamppladsen for at laste ammunition. Da den vendte tilbage, var englænderne væk, og Bjørnøboerne havde indsamlet de kanonkugler, der var slået ned i klinterne, for at bruge dem til at male sennep med. Siden har der været fredeligt på Bjørnø, også under besættelsen, hvor øen husede en del eftersøgte frihedskæmper. Her kunne de være sikre, for tyskerne var end ikke opmærksomme på Bjørnøs eksistens. Men Bjørnøboerne er ganske fredelige, og de kan lide at organisere sig. Øen huser aftenskole, skytteforening, jagtforening, beboerforening, bådelaug og som det seneste skud på stammen: et færageselskab. Det er ganske godt klaret på en ø med knap 40 indbyggere, der dog også har tid til at pusle om gæster fra nær og fjern.

Oplevelser i Faaborg området

”Det sydfyenske ø-hav”

Drejø

Færgen: Højestene – både Drejø og Skarø

Den 426 ha store Drejø, som ligger mellem Fyn og Ærø, måler 5 km. fra de stejle lerskrænter i vest til den fladere østkyst. Fra Knappen i nord til Søndersø i syd er der 2 km. Der er omkring 50 pladser for lystsejlere, 15 i den gamle havn mod nord og 35 i den nye havn ved færgebroen, som har gode toilet- og badeforhold. Men man kan også komme til Drejø med færgen fra Svendborg.

En rask vandretur er oplagt for gæsten på Drejø. Få et kort over Drejøs trampestier, der fører langs de store udyrkede arealer omkring moser, søer, vandhuller og strandenge og som byder på et rigt og varieret plante- og dyreliv.

Drejø har fine badestrande og fiskevande, men man må også sætte tid af til et besøg i kirken, der blev indviet i 1535. Kirken er fra 1. maj til 1. september åben fra solopgang til solnedgang, resten af året kan nøglen lånes hos graveren eller præsten. Ved kirkegårdsmuren nord for kirken ligger en flyvergrav fra 2. verdenskrig.

Hos Drejø købmandshandel kan man proviantere til den smukke tur rundt på øen, og efter de mange indtryk og den friske luft kan man lægge turen om Drejø Kro, hvor der serveres i den hyggelige krostue. Hvis man ønsker at lade Drejø være rammen om et større arrangement, er det muligt at leje forsamlingshuset. Der er rige muligheder for overnatning, teltslagning, sommerhusudlejning, privat indkvartering, eller man kan indlogere sig på Drejø Feriekoloni, der fungerer som lejrskole, men også lejes til overnatning for større grupper.

Rigt fugleliv

Drejø ligger i Ramsar-naturbeskyttelsesområdet og er ynglested for bl.a. hejrer, musvåger, svaner, grågæs, spurvehøg, tårnfalk samt strand- og engfugle. Det vigtigste yngleområde er Mejlhoved på øens vestside, men også engene ved Tørvegravene og Søndersø er spændende fuglelokaliteter.

“Fra fællesskabets tid”

Der er fundet flinteredskaber, som vidner om menneskelig beboelse på Drejø årtusinder til-bage. Øen har fået navn efter den smalle tange, Drejet, der forbinder øens mindre vestlige del med den større østlige. På et anlæg midt i Drejø by står en stor mindesten med indskriften “Fra fællesskabets tid”. Øverst på stenen er der indhugget et billede af oldermændens tromme. På begge sider, i hele stenens højde, er der 27 bomærker, et for hver af øens gårde. Mindestenen blev opført i 1923, og bomærkerne er overført fra “Byssens bræt” fra 1776.

Sct. Hansaften 1942 nedbrændte det meste af Drejø by, 11 gårde og 7 huse, og på mange af gårdene der siden er opført, finder man mærker fra mindestenen. Drejø har haft eget teglværk, som man stadig kan se rester af, og når man besøger kirkegården, kan man på gravstenene se, at Drejøs indbyggere har været beskæftiget med en lang række forskellige erhverv. I dag har 75 mennesker adresse på Drejø, og de byder hjertelig velkommen til gæster fra nær og fjern.

Oplevelser i Faaborg området

”Det sydfyenske ø-hav”

Skarø

Skarø ved udsejlingen fra Svendborgsund er en succes-ø. Efter voldsom tilbagegang er beboertallet fordoblet på få år. Øen er smuk, varieret og med et rigt fugleliv - og med bænke, vandrestier og udsigter der gør ø-mødet til en god oplevelse.

2 km², 38 beboere

Landskab og geologi

Skarø er en forholdsvis flad ø. Det højeste punkt rager dog 9 meter op over havet. Det bærer det pompøse navn Vesterbjerg og fra stedet deromkring - ved øens lille kapel - er smukke udsigter over ø og hav.

Også Skarø er dannet af den sidste is der skød frem over Øhavet fra sydøst og blev bremsede af de store jordmasser på Fyn, så isen ændrede bane i mere vestlig retning.

Øen er præget af opdyrkning. Flere landmænd driver stadig markerne og kun indenfor Skarø Odde og engene mod syd er enge, strandsøer og strandoverdrev. Særlig iøjnefaldende er det sandrev der stikker op over vandet vest for havnen. Det ændrer form efter strøm og vind. Det er materiale der af vestenvindens bølger brydes ned på øens vestkyst som føres herop og lægger sig.

Byen er centralt placeret på øen, og her ligger også de fleste gårde. På sydøen og Østerhoved er enkelte husmandsbrug. De fik de yderste og dårligste jorder.

Overalt er kysten smal og stenet. Der er lavt vand mod øst og syd og gode muligheder for en dukkert for enden af Alhovedvej ved vestkysten eller fra Skarø Rev og Odde.

Nogle steder er der anlagt diger. På sydvestsiden af øen er brugt de traditionelle diger: På en cementstøbning lagdes tang og foran - mod havet - støbtes kampesten sammen med cement til en lille vold, mens der landvårts er små volde af jord og tang blandet sammen.

Natur

Skarø er rig på natur, såvel planter som fugle.

Det er på strandene naturen er mest mangfoldig. På den sydlige del af øen vokser mange planter på engene lige vest for den smalle Kalveodde. Druegåsefod, stilket kilebæger, stivhåret ranunkel, strandstenkløver og tangurt. Det er alle planter der i Danmark er ret sjældne. På de samme enge yngler stormmåger, gråand og rødben og på Kalveodden ses havterne og stor præstekrave. I vandhullerne på engene er der ofte ske- og spidsænder.

Følger du vejen mod syd - Søndre Stænge - kan du på engen til højre for vejen helt ude ved kysten se andre rige plantesamfund, for eksempel knæbøjet rævehale, strandtrehage, engelskgræs, jordbærkløver, spydmælde, smalbladet kællingetand og stivhåret ranunkel.

Vest for havnen, ved Revet og de store enge og strandsøer syd for er kolonier af hættemåger, ynglende grågæs, viber, rødben, skeænder, gravænder og spidsænder. Du kan være heldig at se den sjældne knarand også. Rørhøgen flyver over rørskovene i hele sommerhalvåret på jagt efter føde til sin mage eller unger.

På Skarø Odde kan de sårbare hav- og dværgterner yngle. Det er derfor du bør holde dig væk, for æg og unger er næsten umulige at få øje på.

Østerhovedvej er nok Svendborg Kommunes smalleste vej. Den løber helt nede ved kysten og på det lavvandede havområde er der altid knopsvaner og om vinteren den gulnæbbede sangsvane, hvinænder og måske mørkbugede knortegæs.

Oplevelser i Faaborg området

”Det sydfyenske ø-hav”

Der drives lidt jagt på øen. Også efter haren, der før i tiden blev fanget op til jul og solgt til andre områder i landet hvor bestanden var truet. Der er også mange lækatte og mår på Skarø.

Historie

Kong Valdemars Jordebog fra 1231 fortæller at der er hjorte på øen, men intet jagthus. Hvornår folk har bosat sig på Skarø ved ingen. Men i 1480 er her beboet. Da klager Svendborg nemlig over at beboerne ulovligt driver handel med Tyskland udenom Svendborgs købstadsrettigheder.

Øen hører senere under Hvidkilde Gods. Den udskilles derfra i 1821. Da var der 12 gårde og 14 husmandsgårde og 200 beboere.

I Skarø by kan du se steder hvor gårdene er næsten sammenbyggede to og to. Jorden gik fra gården ud mod kysten og markerne blev bredere og bredere. Det er en såkaldt stjerneudstyknings. Ud over marker nær gården - bylodder - havde bønderne også jord ude ved kysten - udlodder.

Under Svenskekrigene var det ikke fjenden, men et par danske søofficerer der i 1659 gjorde langgang og ødelagde og plyndrede øen. Bagefter smadrede de døre, karme, skabe og vinduer på Hjortø. Begge øers befolkninger rejste sag mod vandalerne, der dog senere blev pure frifundet. Ellers er historien gået let hen over ø-idyllen.

Fremtid

I mange år så fremtiden for denne sydfynske ø trist ud. Som alle andre steder raslede befolkningstallet ned. I midten af 1990-erne var det på blot 18. men så fik Skarø i 1999 nyt købmandspar der tog søn, svigerdatter og deres fire børn med. Vupti var der pludselig sket en forøgelse af befolkningen med 42 procent. Det blev der skrevet om i aviserne og siden har 4-5 familier med mindreårige børn fundet ro på Skarø.

Erhvervsaktive har fundet bopæl på denne plet, der ligger så nær på Svendborg at det er muligt at pendle med færgen gennem Svendborgsund.

Der er i kølvandet på tilflytningen åbnet en hyggelig sommercafe, en kunstbutik og årligt afholdes der en lille musikfestival. Skarø er center for en virksomhed der arbejder på en fælles markedsføring af danske ø-produkter.

Og så er en gruppe af beboerne på eget initiativ gået i gang med naturpleje af øens enge.

Græsningslauget "Muuhligvis" har skotsk højlandskvæg gående på græs året rundt.

Hver sommer er der ø-lejr på Skarø.

Oplevelser i Faaborg området

”Det sydfyenske ø-hav”

Hjortø

Færges: Hjortøboen

Hjortø er med sin beliggenhed i det Sydfynske Øhav et yndet udflugtsmål. Med sine 90 ha og ca. 15 fastboende er Hjortø en af de mindste beboede øer i Danmark. De fastboende lever hovedsageligt af landbrug og fiskeri.

Hjortø nåes med færge fra Svendborg, der sejler to gange dagligt - dog maksimalt 12 passagerer pr. overfart. Overfartstiden gennem det smukke Svendborgsund tager 1 time, og er en oplevelse i sig selv. Det skal bemærkes, at Hjortø er bilfri. Hjortø har hverken købmand, kro eller kirke. Den er imidlertid rig på naturoplevelser. Hjortø er kendt for sin sunde harebestand, harejagten og sin gæstfrihed.

Med de gamle bindingsværkshuse er Hjortø symbol på det hyggelige danske landsbymiljø.

Endvidere kan øen tilbyde rent og fint badevand, samt børnevenlige strande.

Ønsker man overnatning på Hjortø, er der mulighed for teltslagning eller at leje forsamlingshuset til skoler, fester og private ferier. I lystbådehavnen er der plads til 25 både.

Klokkefrøernes paradis

Hjortø er meget flad - højeste punkt befinder sig ikke mere end 3,5 meter over havets overflade.

Dette er årsagen til, at store dele af øen er inddiget.

Omkring Hjortø er havet kun få meter dybt. Når det er stormvejr hænder det, at vandet blæses væk, Hjelms hoved bliver landfast med Hjortø, og man kan gå halvvejs til Mejlholm.

Der findes strandenge på øens syd- og østside. Den lavvandede bugt ved Halen giver mulighed for at nyde udsigten til de små holme Vibeholm og Danmark.

Hjortø har et meget rigt dyre- og planteliv, og floraen på Hjortø indeholder noget så sjældent som den mangelblomstrede ranunkel. Blandt dyrearterne kan nævnes den sjældne klokkefrø.

Klokkefrøen, der tillige findes på Avernakø og Ærø, har overlevet i de Sydfynske Øhav på grund af de mange vandhuller og et mildt klima. Klokkefrøens karakteristiske kvækken lyder som fjerne kirkeklokker.

Harefangst og oldermanden

Hjortø var kendt for den årlige harefangst, som foregik med net. Dette var en festdag, hvor over 100 jægere fra Fyn og Jylland strømmede til øen for at deltage i fangsten. Harene stoppedes i kasser og blev solgt til jagtforeninger i hele landet som ”nyt blod” til vildtbestanden.

Ansvar for harejagten havde oldermanden, der i den forbindelse luftede Hjortøs oldermands strømme fra 1701. Tidligere blev oldermands strømmen brugt, når der skulle kaldes til samling på øen. I dag er det oldermandens opgave at skrive øens vigtigste begivenheder ned i Oldermandsbogen.

Traditionen tro er forsamlingshuset altid reserveret til det årlige oldermandsgilde den 4. eller 5. maj - et gilde, hvor de fem gårde bl.a. vælger ny oldermand.

Oplevelser i Faaborg området

”Det sydfyenske ø-hav”

Strynø

Færge: Strynøboen

Strynø ligger i det sydfynske øhav, syd for Tåsinge. Øen er 3 km lang og 2 km bred og har et areal på 488 ha. Midt på øen ligger Strynø by med sine ca. 120 ejendomme, hvoraf de fleste er små, kønne murstenshuse bygget for et århundrede siden til øens mange søfolk. Byens smalle, snoede gader mellem de gamle huse og små, velholdte haver udgør tilsammen et landsbymiljø, som i manges øjne er øens fineste attraktion. Der er flere gadekær og en velassorteret brugs. Det Gamle Mejeri er indrettet som kursuscenter og ferielejligheder. Her kan man også som 1-dags turist efter forudgående aftale nyde et måltid.

Kirken, der er opført i 1867, er åben fra morgenringning til aftenringning. Midt i byen står øens majstang - ”majtræet” - som hvert år males og pyntes med blomster og krans efter en tradition, der har rødder tilbage i oldtiden. Kun to andre steder i Danmark findes majtrætraditionen bevaret, nemlig i to landsbyer på Avernakø.

Ved havnen, som har 40 pladser, er der badebro og en anlagt sandstrand. Øhavets Smakkecenter nær havnen rummer bl.a. et spændende småbådsmuseum, en naturskole og en teltplads. Centret udlejer desuden smukke joller velegnede til både kortere og længere ture i øhavet. Jollerne har plads til 5 personer og kan lejes med eller uden bådfører, telt og et hensigtsmæssigt lejrudstyr.

Vest for Strynø ligger øen Strynø Kalv med tre gårde. Den fraflyttedes i 1970 og bruges nu kun til græsning og som privat feriested. Ved det gamle overfartssted til Strynø Kalv ligger Strynø Mølle, bygget i 1832. Der er ikke adgang til møllen, men fra stedet er der en meget fin udsigt mod Ærø og mange andre øer og småholme. Nogle af øens huse kan lejes som ferieboliger.

Rigt fugleliv

Strynøs højeste punkt er blot 10 meter over havet, og øen er omgivet af lave diger, der beskytter de yderste marker mod oversvømmelse ved højvande. Jorden er god og intensivt dyrket. Et rigt fugleliv findes i landsbyens haver med de gamle træer, samt ved kysterne og på de fladvandede områder omkring øen. I øens vandhuller findes stor og lille salamander, grøn frø og den sjældne grønbrogede tudse.

Landbrug og søfart

Som de sydfynske småøer fik Strynø først en-gang i middelalderen en fast befolkning, hvis vigtigste næringsvej altid har været landbruget. Men til forskel fra de øvrige øer udviklede Strynø i løbet af 1800-tallet en så stræk tilknytning til søfarten, at dette erhverv omkring århundredskiftet var eksistensgrundlaget for lige så mange familier som landbruget. Det gjorde Strynø med sine 800 indbyggere til den tættest befolkede ø i Danmark næst efter Amager. Strynø by med sine mange små skipperhuse, såvel som øens stort byggede kirke, skole og lægebolig, er synlige resultater af denne glansperiode. I dag har Strynø ca. 200 indbyggere, der byder sine gæster hjerteligt velkommen.